

אל כבוד ידידי בן אחותי הרה"ג מורינו הרב יקותיאל צבי יודא פאללאק.

הנה הגיע לידי הקונטרס שלך וראיתיך עושה מלאכתך באמונה להרב מדאראג [וזה האיש לא ידענו מה הי' לו לשעבר הי' לוחם לאפרושי מאיסורא ועכשיו הפך דרכו וכו'] ובודאי קבל שכרו משלם א"כ תחת מו"מ בפלפולים איכא תקנתא במו"מ בתשלומין.

והנה מהראוי הי' מקרבת משפחה לעצור הקולמוס אמנם היות הדבר נוגע לאפרושי מאיסורא חלילה לי מחטוא להשם והתורה שבחה את שבט לוי ואת אחיו לא הכיר, ולשון הד"ח בהשמטות סי' מ"ב מחמת גודל חשש פיגל נפש יקרה בחשש ע"ט אין דעתי להתיר בכל אופנים הללו וכו' עכ"ל"ק, ותמה אני איך לא יראת וכו', ראיתי כתוב בדבריך העושה ומעשה לבל יהיו נוטים אחרי כזבים ואחרי אלפי מחילות כל הבנין נבנה על שטי כזבים, ומ"ש דרכי אבותינו ורבותינו לבל יהיו עוזבים אי"ז אלא צחוק מכאיב וכי זהו מה שהנחילו אבותינו ורבותינו ללחום בחרף נפש להיות מאכלם של ישראל מונח בסוד הגוים ולמנוע כל תיקון, ואפי' אילו הי' ממש בהיתרים מ"מ הרי כתב מרן קוה"ק הד"ח בענין העופות מה בחיי הגוף אדם הולך בדרך בטוח ביותר כ"ש בחיי הנפש, כ"ש וק"ו לחדש בפלפולים קולי קולות אפי' אמתיים ההיפך לגמרי ממה שהזהיר מרן הד"ח ומי כמו רבינו שהי' שונא חידושים בהלכות חמורות ובפרט בדור של שכחת התורה ובפרט בדבר המתחדש יום יום בסודן של גוים, וידוע מ"ש מרן הד"ח במאשין ציצית והביאו רבינו יובא להלן, ועל דרכי אבותינו כזה המליץ רבינו מתחלה עוע"ז היו אבותינו.

הנה כתוב שם כי רביה"ק אכל הברוילער, וזהו שקר וכזב כאשר ידעתי בפ"י מאותם שהיו בבתי התבשיל של הרבנית הצדיקת ע"ה ועוד, הנה רבינו בעצמו לא אכל יערלינג, ומ"ש שהשתמשו בבית המטבחים בברוילער משנת תש"כ ובשנות תש"ל לא הי' בנמצא עוף אחר לגמרי, זה אינו אמת, בעולם כבר הי' אבל במקולי ישראל שלנו הגיע בערך ל"ה ובעיקר בשנות תש"מ, אמנם אז עדיין לא הי' הדבר אשר ב' קאמפאנים כבשו כל שוק הברוילער והי' אז קאמפאנים לרוב ולא הי' אז הרעסעפי שיש לאלו הקאמפנים, וגם הנקבה לא הי' הקארניש, גם צורתם לא הי' משונה משאר התרנגולים, והברוילער דעכשיו יש הרבה שינוים הן בבנין הגוף והן בקוצר רגלים מבנין הגוף, והפוסקים דנו בה שינוי, וגם מקום הרגלים, ועל זה בלבד יש לחוש, ומ"ש שהוא מחמת שומנה, אחר המחילה אי"ז אלא מילי דכדי, שומן אינה יכולה אלא לעשות הגוף בולט אבל לא ישנה עצם מקום הרגלים, וגם רעבון משונה וחיי' קצרים, ורעבון משונה

מבואר בד"ת דהוי שינוי, ועוד הרבה שינויים, והכל תוצאות מההרכבות אשר עומלים להרבות בשר לאכילה ולמעט מה שלפי דעתם הנבאש אין צורך כמו שכותבין בפ"י מטרתם.

והנה היות שלוחמין מלחמת קודש על אדני שוא ומסלפין הלכות קבועות בקולי קולות בחשש ע"ט והכל בלבושי השטן כאילו על סכנת דרך רבינו יסוד מלחמת מחויבין לבאר ולפרש כי עצם היסוד לקרוא דרכי אבותינו בדרכים אשר לא שערום אבותינו ולקבוע ע"ז הלכות קבועות וקולי קולות וללחום ע"ז בחרף נפשם כאילו מלחמת קודש עצם תנועה היא ההיפך אשר עמל ויגע רבינו לעקרו לא בחנם יגע רבינו לעקור לקבוע הלכות על סיפורי מעשיות שאין בהם יסוד לפי דרכי הוראה, ואמר לי כ"ק אדמו"ר מקרעטשינעף זצ"ל כי שאל את רבינו טרם יצא סה"ק ויוא"מ לאור מה לו לרבינו לכתוב נשתכח דרך הבעש"ט הק' והשיב לו בל"ק דיא רעביסטיווע האט חרוב געמאכט דעם כלל ישראל.

וכל מלחמתו ה' לקבוע ולהשריש בנו ובדורותינו כי אין לנו שיור רק התורה הזאת עפ"י דרכי הוראה מש"ס ופוסקים, אמת נכון הדבר דכתב הרמב"ם בה' קיה"ח הקבלה והמעשה הם עמודי הוראה ורוב הש"ס נקבע על מעשה רב של תנאים ואמוראים, וכמבואר בת' הרשב"א ח"ב סי' שכ"ב אמנם הכל לפי דרכי הוראה לקבוע הלכה על מעשה רב, ואין לנו שיור רק התורה הזאת הקובע איזה מעשה רב דחזי למיסמך עלה.

וז"ל המהר"ם מינץ סי' פ"ז אך מחמת סהדותא ההוא של ר' דוד לא מעלה ולא מוריד כי אין לסמוך כלל בכה"ג ואין לסמוך עליהם כלל, וכמה פעמים אינשי דכוותי אמרי עדות כה"ג דהוי לגמרי נגד הדין והדת יש מכח דלא הבינו הדבר וטועים, ויש שמדמין מלתא למלתא ויש שעושין כדי להחזיק דבריהם, וכן איתא בריש יש נוחלין ת"ר אין למדין הלכה מפי תלמוד ולא מפי מעשה וכו' א"ל רב אסי לר' יוחנן כי אמר לי מר הלכה ניעבד מעשה א"ל לא תיעבד עד דאמינא לכו הלכה למעשה ע"ש בפרשב"ם, ש"מ אפי' ר"א שהי' ת"ח החמיר ריו"ח דלא ניעבד מעשה עד דאמר להו מכ"ש אינשי דעלמא דאין לסמוך עליהם כלל ועוד כי שמא עשה להחזיק דבריו וכו', עכ"ל.

והנה ציין לפרשב"ם וז"ל הרשב"ם ולא מפי מעשה אם יראה רבו עושה מעשה אל יקבע הלכה בכך דשמא טעה בטעם של פס"ד של אותו המעשה דהרבה טועין בדבר הלמוד כדאמרינן והא דפלוני לאו בפ"י אתמר אלא מכללא אתמר טעה בסברא עכ"ל, הרי כמה זהירות יתירה הצריך לקבוע הלכה למעשה.

ובצ"צ הקדמון הביא דברי המהר"ם מיניץ וכתב אח"כ ומאוד אני נזהר שלא לסמוך על סתם בע"ב שאומרים ממנהג כאשר באתי על החקירה מכמה עניינים שרצו להגיד על המנהג והיו משקרים ולי נראה להביא ראי' דאין להאמין לסתם בע"ב מפ"ק דחולין ריש ד' ז' דאמר התם אהא דהעיד רבי יהושע בן זריז בן חמיו של רבי מאיר לפני רבו על רבי מאיר שאכל עלה של ירק בבית שאן והתיר רבי וכו', ואמר תו התם מכאן לת"ח שאומר דבר הלכה שאין מזיחין אותו ואמרי לה אין מזיחין אותו ואמרי לה אין מזיחין אותו וכו', הרי מבואר דוקא מת"ח שאומר דבר הלכה אין מזיחין אותו אבל סתם אדם ודאי דמזיחין אותו ואין סומכין עליו דאלת"ה מאי רבותי דקאמר מכאן לת"ח שאומר דבר הלכה שאין מזיחין אותו הא כל אדם נמי סומכין עליו א"ו דוקא נקט ת"ח ולא סתם אדם, עכ"ל.

ועיי"ש בחולין באסדהותא דבית שאן דפריך כמה פירות דלמא הכי הוי וכו' ומסיק חזי מאן גברא דקמסהיד הרי דאין קובעין הלכה למעשה אלא באופן ברור ובטוח עפ"י דרכי הוראה וזהו דרכי אבותינו ורבותינו אשר יגע ועמל רבינו להשריש בנו וראה לנחון לקבוע בספרו הק' בל"ק וחסרי תבונה מתחשבים עם ספורי מעשיות שרובם ככולם שקרים וכזבים ומשתנים מפה אל פה בשינויים מקצה אל הקצה וכו' עכ"ל"ק, וכמה הוא הפכו לקבוע הוראה במלחמת קודש להכשיר עוף אשר בלתי שום ספק שהוא שונה לגמרי ממה שהי' אז הן הצורה והן מצד הקאמפאני והן מצד התערובת ולא נשמע שום עדות דחזי למיסמך עלה בדרכי הוראה איך הי' העוף אשר הי' בבית רבינו אפי' אם הי' הברוילער והדינים נשתנים מקצה אל הקצה לפי שינוי המציאות, ואי' השכל הגוזר מלחמת קודש הוי כי דור תהפוכות המה שהולכין בתר איפכא ממה שעמל ויגע להשריש בהולכין בדרכיו, ודוקא על אותו צדיק קובעין הלכה למעשה בדרכי הבל וריק וקוראין לה דרכי אבותינו ורבותינו, וכבר אמור כי על דרכי אבותינו כאלה המליץ רביה"ק מתחלה עוע"ז היו אבותינו והוא מלחמה לעקירת התורה. ומיום היתה ישראל לגוי לא הי' מלחמת קודש של שגעון כזה שלא לתקן מאכלם של ישראל להיות הכשרות בטוח ביד יהודים שומרי תומ"צ, בא וראה כמה רב חילי' של השטן לבלבל הדעת בשגעונות.

ומ"ש כי אין שם אלא ראק וקארניש ודבר אחר מקלקל ולא חיישינן, המכחיש המפורסם מוכחש מהכל שחידשו חכמת הרכבה מינים שונים לשבח הברוילער כרצונם, וכ"כ הגרשו"ו, ותמיהתי הנה בנה יסודות של מסורת הקארניש על ת' אבני חן ושם מדובר באורך ורוחב מהרכבת מינים שונים בלי מסורת בהזרעה מלאכותית, ויתכן אפי' טמא כמבואר שם, וז"ל בת' ח"י קי"ג

ע"ד המכשלה שהתחילה להתפשט מאד בתקופה האחרונה שמרכיבים זע"ז מינים שונים סוגי התרנגולים וזה לפי דבריהם "לשבח המין ולערב גנים שונים כדי לזכות בשבח ממון במכירת העופות" וכו' עכ"ל, הרי מבואר שמערבים ומרכיבים מינים שונים לשבח דוקא ומתאונן שם במשך דבריו על התערובת מינים שונים בלי מסורה, וכ"כ הגאב"ד העדה החרדית מתוך מכתבו לחברה מסורת טהרת העופות בשנת תשע"ג, ובתו"ד כתב מאחר שנתברר לנו שענין גידול מקור העופות נעשה במפעלים בחו"ל בחשש תערובת עופות בלי מסורת וע"כ הקימו חברה הנ"ל לזכות לכלל ישראל באכילת עופות טהורים ללא שום חשש וכו' עכ"ל, ורבי משה שאול קליין כתב בשם הגרשו"ו זצ"ל כמ"כ פשיטא לי' לרבנו זצ"ל דמה שאכלו בשנים האחרונות ללא שום ידיעה על מקור העופות לא הוי בגדר מסורת, רק מה שרואים שגדלים באופן טבעי כמקדמת דנא, ולא מה שמגדלים באופן מלאכותי ללא שום ידיעה על מקור העופות עכ"ל, וכתב שם במכתבו כי הגרשו"ו נתעורר לפני כעשרים שנה על נושא כשרות מסורת התרנגולים בזמנינו הנקראים עוף פטם אשר יש כמה מפעלים של גוים שהם המתעסקים בזה וכדי להשביח מקחם מערבים מינים שונים בעופות אלו וכפי הידיעה אז הי' רק חשש שעירבו זרע הזכרים של מינים אחרים בנקבות כשרים וכינס כמה רבנים גדולים וכו' עכ"ל.

ואני בעצמי ראיתי מכתב מד"ר שכותב כי ראו אשר הראק והקארניש אינו מזדווג יפה ע"כ ערבו עוד עוף, והמכחיש המפורסם מוכחש מהכלל כמ"ש החינוך והח"ס דהוי כמכחיש על יום שהוא לילה, והוא דבר ידוע ומפורסם כי עוסקים בקראס ברינדונג לשבח העופות, ומבואר בת' ב"ש כי במקום שיש לחוש לטמא רוב עופות טמאים, ואפי' לספק אינו מצרף, וגם הרבנים שהיו שם בקאב נוכחו לדעת אף לפי דברי הקאמפאני שהיו מוכן מקודם מה לדבר כידוע ואמרו קאב 5 יש חמשה מינים, ולפי דבריהם היו כשרים אם הקארניש כשר אבל קאב 7 יש מינים שאינו ידוע המסורת, והכל לשבח הברוילער, הרי כי כל הבנין כוזב מלבד מה שיש רעקארדער שהודו בפ"י כי גם בקאב 5 עירבו לפי הצורך מין אחר, וגם העיד לפני יהודי העוסק בכשרות טובא מה שראה בראס האב והאם המשונים, וגם בארנו במק"א כי הגוי אשר הי' מנהל הקאמפאני מהחל הברוילער נאמן להעיד לשליחו של העדה החרדית והגרשו"ו כי ראק וקארניש אינם אלא שם [בפשטות לפי הדשינס] אבל כ"א יש לה ליין למעלה מצד האב ומצד האם כמה מינים, וגם לפעמים להגן ממחלות מערבים כפי הצורך מינים ממינים שונים להגן ממחלה שנפלה וכיוצא, והרעסעפי אינו בדרך כלל, גם יש רעקארדער מקאב שהודה בפ"י וגם הנו קאמפאנים ממינים שונים.

וכל ענין אחזוקי איסורא לא מחזקין שלא כענין אחר שמערבין מינים שונים לשבח וגם ניכר ההרכבה, והעיקר דכיון שנתברר בבירור כי הגוים משבחים העוף ע"י קראס ברידינג והוא בסוד הגוים בודאי אין הגוי נאמן על מרקחת אשר אפה מה הניח שם, וכל דברי הרבנים אשר הלכו לשם אינם אלא דברי הגוים שהיו מוכנים היטיב מה לדבר ולד"ה יש להם ליינס שאינו כשר ליהודים מחמת ההרכבה ואינו ניכר החי' אלא שנאמין לגוים אשר פיהם דבר שוא שאינו נותן מהם ליהודי וזה כל ענין אלו הב' קאמפאנים חכמת ההרכבה להיות ברוילער כפי הנרצה וכתב הח"ס בת' כי דבר מפורסם המכחיש כמכחיש על יום שהוא לילה ואי"צ לנאמנות וחכמת הרכבה לשבח ע"י קראס ברידינג הוא דבר ידוע בכל העולם ולומדים בסקולס.

והנה כתב שאינו עוסק בקובצים רק מברר ומלבן השיטות וממילא נהירין ל"י שמעתתא הנה לדידי לא נהירא ל"י אבל איך שיהי' מה זו שיחה מה לנו בשמעתיא הנבנה על שטי כזבים במציאות.

ומ"ש מהגרשו"ו זצ"ל הנה החי איך יכחיש את החי הלא בית דינו של שמואל קיים וגם אותן שדנו עמו ושלח שלוחים לתקן ענין העופות, וכולם מעידים כי אמת נכון הדבר אשר ראשית ההתעוררות התחיל בעוף אחר אבל בהיותו עוסק בחקירות וראה דברים מתמיהים ושלח שלוחים לברר וכולם מעידים כי הקארניש הי' בעיניו שאין לו מסורה אלא כי לא רק הקארניש הי' החשש אצלו אלא כל מיני עופות בלי מסורה.

ובת' כתב בדרך כלל שנתברר למעלה מכל ספק שמינים שמרכיבים לפעמים הזכר הוא ממין תרנגול עוף שאין לנו מסורה עליו ובמשך הדורות מדקדקי ההלכה פרשו ממין זה וכו' עכ"ל, והיינו מה שמשונה מאותן שיש על זה מסורה וכתב בדרך כלל דגם בזולת הקארניש יש תערובת מעופות המשונים מהמסורה, ומה לו לדבר דוקא בקארניש, ולא רצה להכנס במחלוקת בענין השינויים ולכן כתב כי מדקדקי ההלכה פרשו מכל מין שינוי - וגם קאטשינע עופות נתעורר השאלה אחר אשר דור הראשון מן התרנגולים ספו תמו מן השוק - ולא מצאנו מי שיצדד להיתר בבני התערובת מחמת שאכלו טרם נודע הדבר, ומה לנו יותר מתרנגולא דאגמא דכאשר נודע שדורס אסרוהו אף שאכלוהו שנים רבות, וחבל שלא הי' אז רב בדאראג ופועליו ללחום על כבוד ר"פ שדרש להיתרא, ובאופן אשר ניכר ההרכבה של עוף טמא ובפרט האם לכו"ע טמא ואזדא לה כל ענין המסורה דלא שייך רק אם נדמה לגמרי להעוף במסורה ואז לא חוששין להרכבה אבל אם ניכר ההרכבה לא שייך מסורת דהמסורה היא על העוף אבל מהיכן נדע שלא מורכב אלא דבנדמה

לטהור לא חוששין דלא שכיח, אבל אם נדמה להטמא לכו"ע חוששין כמבואר בח"ס ות' בי"ש ואבנ"ז ועוד ביארנו במק"א באורך, ולא מיבעיא לרש"י דליכא מסורה אם יש שינוים אלא אפי' לרמב"י באופן שניכר ההרכבה וא"א לידע על בוריו אם בעקרי האברים ליכא למ"ד להקל, וגדולה מזו מבואר באחרונים דאפי' נדמה לעוף במסורה מפוקפק אפי' בדבר אחד מצדד בת' בי"ש לאסור וכן דעת כל האוסרים בחרטום שחור שמדמה לאוויז הבר וכ"כ בפמ"ג, ובאוויז הבר גופא תלוי בפלוגתא כ"ש כי בנין הגוף משונה מחמת ההרכבה כ"ש כי לא נבררו סימני טהרה של האם מאחר דודאי הגוי מערב מינים להשביח וא"א לידע אם האם יש לו סימני טהרה ודברי הגוי לא מעלה ולא מוריד, ובכה"ג אוסר הבי"ש מטעם רוב עופות ואינו מצרף אפי' לספק, וקצרתי מאוד במה שבמק"א הארכתיו ולא אמור רבנן בכפילא, וכאן די לחכימין ברמיזא, וד"ת עניים במק"א ועשירים במק"א.

וכבר הבאתי במק"א כי העיד לפני איש העוסק בכשרות טובא כי החברות צער בע"ח עשו משפטים בקאב וראם על אשר עוסקים בהרכבות לשנות התרנגולים וגורמים להם צער טובא בשינוי בנין הגוף וקוצר חייהם ורעבון המשונה, והנה הרבה יותר ממ"ש כאן יש בענין וכבר הארכנו הרבה ונדפס דוק ותשכח וכאן לא כתבתי אלא מקצת ראשי פרקים בחפזון נורא להוכיח לעד איך כל הבנין נבנה על שטי כזבים במציאות.

וכל הענין שאכלו אבותינו ורבותינו אינו אלא להבהיל ההמון ואין לה ריח תורה מה שהי' כ"ז שהאם בודאי לא הי' קארניש ולא ערבו בהאם כלל מטעמים הידוע להם אז, וגם הצורה הי' נדמה לטהור אינו ענין כלל להמציאות דהאידינא דאזדא לה כל צדדי דהיתרא, ואיך שיהי' למנוע התיקון בעבור זה אין לה ענין עם אבותינו ורבותינו רק עם השטן וחיילותיו, וכל הנמנה עמהם נמנה בחברת השטן, אין לדרך זה שום ריח תורה למסור בידים מאכלם של ישראל עד סוף כל הדורות בסודם של הגוים אשר כל עסקם לחדש חידושים להשביח מקחו, וכבר אמור כי הד"ח לא רצה להתיר מאשין ציצית שמא ישתנה לגריעותא ועל הגוים אין חוששין עד סוף כל הדורות, אי' השכל הגוזר, אי"ז אלא מלחמתו של השטן וכל חיילותיו חוץ מגדרי השכל.

ובכלל מבואר להדיא דהיכא דנודע מציאות אשר לא ידעו מקודם ולא דנו כלל להיתרא בהמציאות אשר נודע ולפי המציאות אשר נודע חששא טובא אית בה מבואר להדיא דליכא הוצאת לעז ולא מצינו בשום מקום להשתמש בה לצד היתר, כ"ז ביארנו במק"א בדברים מפורשים, ואין כ"ז אלא בלבול בדעת בע"ב ועם הארצות ורב חילי' של השטן להוליך ת"ח בדרכי

עם הארצות, ובפרט אשר לא רק שלא נודע מקודם אלא שנתחדשה המציאות וקשה לידע על בורי' איך הי' המציאות בימי אבותינו ורבותינו, אבל המציאות דהאידינא ודאי לא הי' שהולך ומתחדש יום יום, הרי כל הרעש שאכלו אבותינו ורבותינו זה חמשים אינם אלא דברי השטן המתגבר בכל כחו שלא להניח לתקן ויאכלו ישראל בטהרה, ואמרו ז"ל אין היצה"ר מורד אלא באכילה ושתי' ושם עיקר המלחמה ביצה"ר ע"כ מתגבר בזה ביותר בכל כחו וכן העידו צדיקים הקודמים, וזה ממש חוץ מגדרי השכל אשר יראי השם ילחמו בכל כחם להיות הדבר מונח ביד גוים טמאים לעשות בהם כרצונם במאכלם של ישראל ולית נגר ובר נגר דיפרקונא, ורואין בחוש איך השטן מתגבר בכל כוחותיו בבחי' נטל הסגנון שלהם להכשיל את ישראל בעיקר קדושתן של ישראל אשר הכל תלוי בה ולעכב בזה גאולתן של ישראל וכמ"ש ז"ל אלמלא לא העליתי אתכם ממצרים אלא בשביל דבר זה, ובגאולה העתידה אמר הכתוב כימי צאתכם ממצרים אראנו נפלאות ונאמר הן גאלתי אתכם אחרית כראשית, והרי דכמו יצי"מ הי' בשביל אכילה בטהרה כמ"כ ויותר מזה הגאולה עתידה וזהו סבת הדבר של התגברות השטן טרם הגאולה, ותקותי חזקה על מעשי החסד של הרב מדאראג אשר עוד יערה רוח טהרה ממרום שלא לפגל את ישראל וכו' והשי"ת ירחם.

ונפלאתי במאוד הכל באים בד"ח והכל שוא ושקר, אבל איך השליכו אחר גיוס דבריו הקדושים כי מגודל החשש שלא לפגל נפש יקרה בע"ט לא סמך להתיר על פלפולי גאוני זמנו שהיו גאוני עולם וכתב דמה בחיי הגוף אדם הולך בדרך הבטוח ביותר כ"ש בחיי הנפש, וא"כ מה זה המלחמה מלחמת השטן שלא לילך בדרך הבטוח ביותר, ותמה אני הנג על פלפולי גאוני זמנו כתב הד"ח אין לסמוך מגודל החשש של פיגל ע"ט, ועל פלפולי פועלי ושכירי דארג סומכין אתמהה, וכל אשר עינים לו בראשו רואה שאי"ז אלא מעשה שטן המתגבר בכל כחו בלבוש דרכי אבותינו, ומרן יסוד יסוד כי כל מה שיש בקדושה יש בס"א וכמ"כ בקנאות יש בקדושה ויש בסט"א כידוע דברי קדשו, וכמ"כ דרכי אבותינו בשוא ושקר הוא מסט"א וכנ"ל מליצת רבינו מתחלה עוע"ז היו אבותינו, ואין לך הוצאת לעז גדולה מזו לומר שסמכו אבותינו ורבותינו על משענת קנה רצוץ במאכלם של ישראל יסוד קדושתן של ישראל, ותחת אשר לחפש בזכותם שהי' אז באופן אחר אשר כן הוא האמת תחת זה לוחמין בכל כחן לאמר כן הי' וממציאין קולי קולות על אדני שוא לתלותם ברבותינו אין לך הוצאת לעז גדולה מזו.

והנה עד עכשיו דברתי מן המציאות של שוא, והרבה יותר ממה שכתוב כאן ישנו בענין, ועכשיו נשובה ונחקורה אפס קצהו בקצה המזלג מה שבנה יסודות בענין המסורה על אדני שוא, אכן כאמור על אפס קצהו על קצה המזלג דבאמת אין כ"ז נוגע למעשה בנ"ד כי במקום שנתברר הרכבת מינים שונים וניכר ההרכבה והכל בסודן של עכו"ם לשבח הברוילער בהרכבת מינים שונים הנקרא קראס ברידינג אין שיך לדבר ממסורה כלל, ואף מ"ש במשיב דבר שראינו שאינו דורס לא שיך הן דמ"מ הורכבו מטמא, ותו דמאחר דחכמת ההרכבה בסודן של עכו"ם לשבח בהרכבה גם הדריסה עלול להשתנות מטבע החדש של אב ואם והבאתי בזה דברים מבוארים באחרונים כמו שביארנו במק"א ומ"מ לא נצרכא אלא להעדפה בקצה המזלג, ובעיקר כי תורה חדשה יצא בענין המסורת ומחויבין למסור נפשו על נקודה אחת מן התורה שלא תעקר.

הנה מה שתמה על האו"ה שמתחלה הביא קבלת הרז"ה דכל שחרטומו או כף רגלה רחב אינו דורס ואיך כתב שלא לאכול אלא אוזין במסורת הרי יש קבלת הרז"ה והעלה כי האו"ה אינו מחמיר אחר קבלת הרז"ה אלא באווי שאין לו זפק וליכא ג"ס בגופו בלי אינו דורס, אבל בג"ס סגי מסורת שאינו דורס ולא בעינן מסורת שהוא טהור עכת"ד.

וכ"ז אינו אמת כלל וקושיא זו יש לה תי' בפוסקים הא' דאף כי לדינא הביא קבלת הרז"ה דסגי בא' או חרטומו רחב או כף רגלה רחבה כמו הסיגואניא, אבל הרא"ש פסק דבעינן שתיהן וכ"כ שם בל"ח ואי"ז בסיגואניא שיש לו רק אחד וכן תי' בדרישה ורש"ל הובא גם בכנה"ג בשם דמש"א.

והאו"ה והרמ"א הוסיפו להחמיר יותר מן הרא"ש שלא לסמוך על קבלת הרז"ה בשו"א דחוששין למיעוט הדורסים אף בחרטום וכף רגלה רחבה כמבואר בד"מ, וכן מבואר להדיא בת' ד"ח ח"ב יו"ד סי' מ"ח ובת' מהר"ם שיק יו"ד סי' צ"ט ובעינן מסורת שאכלוהו אבותינו בטהרה דוקא ואינו אמת שיש ב' מיני מסורת, וכ"כ להדיא בת' ד"ח אלא שאינו מפרש כהל"ח דהרז"ה סמך בא' והרא"ש הצריך שתיהן, אלא דהאו"ה והרא"ש ס"ל מדינא הי' ראוי לסמוך על קבלת הרז"ה כי עפ"י רוב כן הוא אבל הוסיפו להחמיר ולחשוש למיעוט, וכן מבואר בפמ"ג אהא דקאמר הש"ך ס"ק ז' דתרווייהו בעינן וכתב הפמ"ג כי לדינא אין נפק"מ דאין סומכין כלל על קבלת הרז"ה.

והאו"ה ס"ל דמסורת בלי ג"ס לא מהני אלא שאי"צ בדיקה וסמכין דיש לה ג"ס, והש"ך חולק דלא בעינן ג"ס כי כל עוף טמא דורס ובמסורת סמכין שאינו דורס חוץ אם ראינו בפ"י שדורס אפי' פ"א, וכ"כ להדיא בחגורת שמואל דבמסורת לא בעינן ג"ס, אבל האו"ה לא ס"ל הכי אלא דבעינן סימני טהרה והמסורת מהני דלא בעינן בדיקה.

שו"ר בזר זהב שמפרש באו"ה דבג"ס סגי בחרטום רחב מקבלת הרז"ה, אבל אי"ז דרך הפמ"ג והד"ח והמהר"ם שיק אלא דהאו"ה והרז"ה לא סמכו על קבלת הרז"ה שאינו דורס אלא מסורת אשר מין טהור הוא שאכלוהו, וגם בזר זהב אין כוונתו על סתם קבלה אשר לא ראינוה דורס רק על דרך קבלת הרז"ה בחרטום רחב וכף רגלה רחבה כמבואר בדבריו ולפי דרכך הקשית דא"כ איך סמך מרן הד"ח על מסורת מרן הבית יוסף הרי להבית יוסף סגי בקבלה שאינו דורס ולא בעינן מסורת שהוא מין טהור ולק"מ דלא סמך הב"י אלא על קבלת הרז"ה דכל שחרטום וכף רגלה רחב אינו דורס אבל סתם קבלה שלא ראינוה דורס ליכא למ"ד.

ומ"ש לפרש בת' הרא"ש דלא החמיר אלא במה שמחזיקין לאיסור ורק הרמ"א הוסיף חומרא בכל דלמא אתי לאחלופי עכת"ד הנה כ"כ בכנה"ג אך הביא כמה אשר חולקין עליו ות"י דבעינן תרתי, והד"ח כתב בזה"ל והרא"ש כ' ע"ז שיי"ל שהיא דורסת וכו', הרי שהי' לה כל סימני טהרה וכו' כמ"ש בפ"י בת' הרא"ש וגם הי' חרטומו רחב, אעפ"כ אסרו הרא"ש וכו' וא"כ יפה כתב הד"מ שאפי' בד' סימני טהרה אסור בלי מסורת, הרי מבואר דעתו הקדושה כי יסוד דברי הרמ"א היא מת' הרא"ש ולא הוספה על הרא"ש ואח"כ כתב הד"ח בעצמו אך די"ל דהתם שאני שהחזיקו בו בפ"י לאיסור בספרד ובאשכנז, אבל י"ל דזה בא במעט [היינו שהי' דורס בכף רחב אינו אלא מייעוטא] אבל בסתמא אין לחוש בד' סימנים ולזה כתב הד"מ דנהי די"ל כן מ"מ יש להחמיר [היינו שאינו סומך על סברא זו דהרא"ש לא החמיר אלא במקום שהחזיקו לאיסור אלא אפי' בסתמא דעת הרא"ש להחמיר] וא"כ לא טעה הרמ"א ז"ל בדברי הרא"ש ודברי רי"ו רק שכן מבואר בדבריהם לאסור בד' סימנים בלי מסורה ורק די"ל דמייעוטא הוא כנ"ל [והיינו די"ל דבסתם לא חיישינן דמייעוטא הוא אשר יארע כן ורק היכא דהחזיקו] והרמ"א לא סמך על ח"י זה ורק כיון דאבותינו חכמי אשכנז אסרו אפי' בד' סימנים [היינו ג"ס וחרטום רחב] בלי מסורת כן ראוי לנו ולבנינו שלא לשנות מנהג אבותינו עכ"ל ק, ומבואר להדיא דעתו הקדושה כי יסוד דברי הרמ"א על ת' הרא"ש ולא ניחא לי' לחלק דרך משום שהחזיקו כן, ולשון הד"ח שם בתו"ד וזה הכלל כלל לנו הרמ"א בד"מ שצריכין לברר במסורת שלא יהי' אפי' חשש מייעוט לעוף טמא עכ"ל ק, ובל"ח השווה דברי הרא"ש בת' עם פסקיו דבעי תרתי חרטום וכף רגלה רחבה ובסיגואנא ליכא אלא חדא וכ"כ בדרישה, הרי דגם בל"ח ודרישה לא ניחא להו דרך משום דהחזיקו לאיסור אסור וביזה מיושב מה דתמה על הגורן דוד מה שהביא ראי' מן הרא"ש לחקור אחר הקבלה דילמא התם החזיקו כן וכן הבין הד"ח דלא ניחא לי' להרמ"א לחלק בדעת הרא"ש, והב"ח באמת ס"ל כן להשוות דברי הת' דמיירי שהחזיקו לאיסור משא"כ בפסקים אכן באו"ה ורמ"א פשיטא להו דס"ל

דאין סומכין על קבלת הרז"ה וכן מבואר מהא דאמר דנפק"מ אי גרסינן או כף וכו' או דגרסינן וכף רגלה רחבה נפק"מ בגלילות דלא נהגו חומרא דאו"ה ואילו כו"ע ס"ל קבלת הרז"ה אלא משום לא פלוג א"כ לכו"ע נפק"מ הגי', ועכ"פ לכו"ע דעת הרמ"א דאין לסמוך על קבלת הרז"ה והביאור כמ"ש בד"ח ובטוטו"ד דחומרת המסורת לחוש אפי' על מיעוט וקבלת הרז"ה אינו דבר מוחלט, והבן.

ובדרך אגב הנך רואה דמ"ש על הגורן ולא זכיתי להבין אילו היית זוכה להבין הד"ח הל"ח והדרישה וכו' היית זוכה להבין הגורן דוד.

ומה שכתב לפי דרכו ליישב סתירת הד"ח דבת' שמקיל הד"ח מיירי בכף רגלה רחבה, נפלא הדבר הלא ת' המיקל אשר כתב לבעל גורן דוד הי' בנדון קאטשינע עופות ולא נשמע מעולם שיהי' כף רגלם רחבה, ותו הרי כתב גם על המחבר ורק משום חומרא בעלמא מחמיר המחבר והרי המחבר לא החמיר בכף רגלו וחרטום רחב ולא יצויר שלא הקיל אלא במסורת עכ"פ שאינו דורס העיקר חסר מן הספר, הרי כי מילי דכדי נינהו ובסתירת הד"ח ביארתי במק"א ולא אמור רבנן בכפילא.

ואיך שיהי' מה שקבע להלכה דהרמ"א לא החמיר אלא בכף רגלה רחבה דאתי לאחלופי עם סיגונא ולא במסורת שאינו דורס עם ג"ס הא מלתא בדותא הוא, הן אמת הדבר כי המהר"ם שיק נטה לומר דאולי בהוחזק לפנינו שאינו דורס שאינו אלא דרבנן ומכח דברי הריב"ש מסיק שהוא דאורייתא ומ"מ פשיטא לי' שיש בזה חומרת המסורת.

והנה לפי דרכו שיש ב' מיני מסורת יסוד דהתרנגולת מינו ידוע שאינו דורס ומינו טהור ומה שחשש הד"ח בקאטשינע עופות היינו מעוצם השינויים חשש שאינו ממין תרנגולת ותרגולתא דאגמא שאני שלא הי' לה ג"ס אבל תרנגולת מינו ידוע כי אינו דורס וטהור, הנה בת' החי' הרי"ם סי' ח' מבואר להדיא דבתרנגולת חיישינן ביותר לטמאין והגה"ק מקאמארנא כתב דרק מין א' בתרנגולת קבלה ממרע"ה שהוא טהור וזולתו כולן טמאין, וכ"כ המהר"ם שיק דמצינו מאה מיני אי' וכן בדוכיפת יש כמה מיני דוכיפת, ואם אמרו מאה מיני אי' מי יודע אם לא יש מאה מיני דוכיפת, וביארו ביתר שאת בת' לחם שלמה.

ודרך אגב לפ"מ שהעיד לפני אינש מהימן שראה הקארניש ארגינעל ויש לו מזה ווידויא כרבולת של הקארניש נראה הודו כפות כמ"ש רש"י ולע"ע לא ראיתיו בעצמי ומשתדל אני לראותו בעצמי, ואף כי גם בענגלישע הינער כתב בכנה"ג כי הודו כפות אבל שינוי להצריך מסורת

מיוחד בודאי הוי ובין החי' הרי"ם ובין הגה"ק מקאמארנא כתבו דבתרגולת יש לחוש יותר בטמאין, וכתב המהר"ם שיק דהתרגולתא דאגמא והאויער האן הם מיני דוכיפת והמהרי"ל כתב כן על האויערהאן שהוא דוכיפת, ומה שכתבת כי התרגולתא דאגמא לא הי' לה סימני טהרה הנה יש בזה מחלוקת והערוה"ב ביו"ד סי' ע"ו כתב דלפירש"י ההכרח שהי' בגופה ג"ס טהרה, ואיך שיהי' מה הועיל בזה דודאי עכ"פ לכו"ע חזיוה דדורס והי' תרגול, ומה שהביא מכל המקומות כי התרגולת הי' מאכלם של ישראל בכל הדורות ודאי כן הוא אבל כמו שיש מאה מיני אי' כמ"כ יתכן להיות מאה מיני דוכיפת כמ"ש המהר"ם שיק ואלו לא הי' מצויין במחנה יהודים.

ובאמת מבואר ברש"י עה"ת פ' שמיני על דוכיפת תרגול הבר הרי כי יש תרגול טמא הבר ומה שהביא בשם הר"ן בשם הר"ת על דורס דרש"י דא"כ כל התרגולת עושין כן ולא אישתמיט חד לומר דאותו מין דורס הוא זהו ראי' של הבל, דהכוונה על כל התרגולת אשר בינינו במסורת, וכן מבואר מדברי רש"י הנה ממכשול תרגולתא דאגמא הורה שלא לסמוך בלי מסורת דלמא דורס הוא אפי' בג"ס אפי' ידענו בבירור שהוא מין תרגול, והאויירהאן משמע במהרי"ל שהי' להם סימני טהרה ולא דן אלא על המסורת ומסורת שלו הי' על האויירהאן שהוא דוכיפת וכתב דעל מי שיש לו מסורת שאוכלין אותו אין לסמוך עליו דמסורת שלו עדיף, ומשמע דמצד סימני טהרה לא הי' לה חסרון וגם הדוכיפת בעצמו פירש"י שהוא מין תרגול, ואף כי הא"ע דחה זה הדעת אבל ראש המפרשים רש"י פי' כן, ומבואר במהרי"ל כי המסורת באשכנז הי' שהוא האויירהאן הרי כי לפי המסורת באשכנז יש לדוכיפת ג' סימני טהרה אלא שדורס, וגם זה משמע שלא ראו אותה דורס אלא שכן הי' המסורת, והשתא דאתינא להכי הרי אפי' בהחזק לפנינו שאינו דורס יש לחוש בפשיטות שהוא דוכיפת, ונפשט ספיקו של המהר"ם שיק.

והדבר ברור ופשוט כי כל מה שדנו הפוסקים בענין השינוים כל חד כדאית לי' דיש לחוש על מין אחר הדורס אין הכוונה כמו שעלה על דעתך מין אחר מתרגול, חלילה מהעלות על הדעת כי כל אשר בשם תרגול אי"צ מסורת אלא מין אחר ממיני התרגול כמו מאה מיני אי' וכמו תרגול דאגמא ותרגולתא דאגמא לר"פ ואווי הבר ואווי הבייתי, אמנם תמה אני לפי דבריך בקאטשינע עופות דנו אם הוא תרגול וקארניש מנין שהוא תרגול וכתב היש"ש אין אנו בקיאין בשמות, ובאמת יתכן כי הקארניש אינו תרגול, אבל אין נפק"מ דודאי יש תרגולים טמאים כנ"ל.

שו"ר בח"ס או"ח סי' קכ"ז בזה"ל, ואם אולי י"ל שבמקום חז"ל ואפשר גם במקומות הרי"ף והרמב"ם ואולי כל חכמי ספרדים היה להם מין תרגולים אחרים, דכמה מיני תרגולים יש,

ובמדינות שיש להם מסורת נאכלים, וכמו שקרוב לזמנינו נמצאו במדינתנו פערל הינר שיש להם סימן טהרה ואינם נאכלים מפני המסורת, ואולי ידרסו בזמן מן הזמנים כתרנגול דאגמא בחולין ס"ב ע"ב וכו' עכ"ל, והובא בת' מהרי"א יו"ד סי' צ"ב הרי מבואר דיש תרנגולים טמאים כתרנגול דאגמא דיש להם ג"ס טהרה אלא דדרסי.

ובזה מבואר היטיב דברי הח"ס שכתב דלפי המסקנא מין אחר הם היינו זה אווז זה אווז אלא הם ב' מיני אווז לכן הם כלאים, והבאת מי שתמה דהתם קאמר זה ביציו מבחוץ ובאווז הבר בצ"צ לא הי' כן, אבל כוונתו מבואר דכיון שמצינו אשר זה אווז זה אווז אלא זה בייתי וזה מדברי וחלוקים במינם ומהותם ה"נ יכול להיות שחלוקים במינם ובטבעם זה דורס וזה אינו דורס, והוא פשוט וברור ופשוט ג"כ כי זהו כוונת הגה"ק משיניאוו זצוק"ל דכיון דמצינו הטהור והטמא צורתן שווה רק זהו גדול וזהו קטן, א"כ מאי דאמר בב"ק בפשיטות דגדול וקטן לא הוו כלאים היינו באופן דידעי כי שניהם טהורין ע"כ בזה לחוד אשר זה גדול וזה קטן לא הוי כלאים, אבל כאשר אנחנו לא נדע כי שניהם טהורין רק על הקטן יש לנו מסורת הרי מכיון שמצינו שני מינים שווין בכל רק זה קטן וזה גדול הא' טהור והשני טמא ע"כ לא מהני מסורת של הגדול על הקטן וכן להיפך ויכול להיות אשר הא' יש לו ארבע סימני טהרה והשני דורס אף אם לא ראינוה דורס כשי"רש"י, וכוונתו ברורה ופשוטה בלי שום עקולי ופשורי, ויעויין עוד להלן ביאור דברי הח"ס ביתר שאת.

וכן מבואר להדיא במהרי"ל דבעינן בקיאות יתירה בשנינוין וכן הי' דעת מרן הד"ח שכתב להדיא שאין לסמוך על ההיתרים של גאוני זמנו שהיו באמת קדושי עליון מ"מ מגודל חשש פיגל נפש יקרה לא סמך על שום פלפול רק עדות גמורה "בלי שינוי" ולא צירף כלל בתשובותיו בכל מקום לאמר דלא הוי שינוי גמור, ויעוין היטיב בסי' מ"ח שלא צירפו אפי' לס"ס ובבי"ש מבואר להדיא דאפי' שינוי כל דהו הוי שינוי, וגדולה מזו אף המהרי"א שצירף זה הסברא ידוע כלל גדול בפוסקים דאין סומכין על צירוף א' מהצדדים, והמהרי"א סמך בעיקר שיש עדות גמורה על המסורת אלא כלפי המפקפקין על העדות כתב דבג' סימני טהרה חומרא דרש"י יש לדון דלא הוי שינוי, אבל אי"ז אלא צירוף ובעיקר הדין ס"ל דעדות גמורה היא.

ועוד יש כלל גדול בפוסקים דהיכא שפוסק אחד ספק והשני ודאי אין ספק מוציא מידי ודאי אפי' להוציא ממון.

ובפרט אצלינו שאנחנו מתלמידי תלמידיו של מרן קוה"ק בעל הד"ח ונמשכין אחר הוראתו וחלילה לנו לזוז מדרכי הוראתו, ואם אנו רואין בכל דבריו בענין המסורת שלא צירף כלל דעת המקילין בשינוין חלילה לנו להקל, ובפרט שכתב להדיא שלא לסמוך על פלפולי גאוני זמנו, ובודאי בלי ספק מי שאינו קדוש וטהור לא הי' קורא גאוני זמנו ומ"מ הזהיר שלא לסמוך על הפלפולים בזה, ואיך נשליך דברי קדשו אחרי גיווינו, ולא נצרכא אלא להעדפה כי כן הוא האמת, ורבתה המכשלה בזלזול המסורת והמתירין כל אות בפוסקים שיש בו איזה קולא בונים עליו יסודות ובנינים מבלי הביט על דרכי וכללי הוראה אשר קבלנו וערכו מלחמות קודש להקל בחמורות בקולי קולות על קורי עכביש הוי האומרים לרע טוב ולטוב רע.

ורואני בדברריך הבאת גאוני ארץ וקדושי עליון ולא מצאתי התואר גאון אמת עד שבאת להמהרי"א, ודאי בלי ספק שהי' גאון אמיתי וקדוש עליון אבל לא זכה לתואר זה בשביל גדלותו אלא לתלות עליו בשופי אבל לא זהו דרכה של הוראה, וראיתי כתוב בדברריך אמנם הגאון האמיתי בתשובתו להגאון בעל גורן דוד, ומה נשתנה הבעל גורן דוד בעבור חומרתו לא זכה לתואר גאון אמת וידוע שהי' גאון עולם וקדוש עליון, ולא זו בלבד אשר לא זכה לתואר גאון אמת אלא מחמת שהחמיר במקום שהקלת הותר לכתוב עליו דמעיייל פילא בקופא דמחטא, וכן לא יעשה, אין דעתנו בגדר דעת ובפרט נגד הני ארוותא.

גם דעת הבי"ש נדחה בלא זכיתי להבין, וכן לא יעשה, ומבלי ביטול הדעת נגד גדולי ארץ עמודי הוראה איך נזכה להבין דעתם הנשגבה, ורק ע"י בטול הדעת לגדולי ישראל האמתיים אשר מפיהם אנו חיים ועל הוראתם אנו נשענים יאיר עלינו הארה מדעתם הנשגבה באור תורת השם.

אמנם דברי הבי"ש מבואר דאף דהאי אריך קועי' והאי זוטר קועי' דוגמא דאותן אווזין דמיירי בגמ' הוי שינוי אבל מבואר שם דעכ"פ יש שינוי המורה על תרי מיני דהיינו השתנות בענין הביצים או השתנות בטעינת הביצים ובבני התערובת בחולין ע"ט ניכר השינוי בקול או באוזן או בזנבו, ואין לנו ראי' מאוזן דש"ס אלא השינוי דוגמתה אשר אין אתנו יודע איך הי', וע"כ בצוואר ורגלים ארוכים מאן ימר דלא הוי שינוי זת"ד הבי"ש.

מעתה גם דברי הח"ס מבוארין כפשוטו דבעל ח"מ מביא ראי' מן המקשה דאי כהצ"צ דהבר טמא הרי טמא וטהור ודאי כלאים וע"ז השיב הח"ס דהמקשה פשיטא לי' דלא הוי שינוי, וא"כ המסורת של הבייתי מועיל גם להבר וכלם טהורים, אבל בדברי התרצן מבואר דישנה שינוי המוכיח כי תרי מיני נינהו, ומעתה נסגר לפנינו הדרך באיזה שינוי לחוש ובאיזה שינוי לא וזהו מה

שחשש הצ"צ, ואולי כי לכן הניח הח"ס בצ"ע כי שינוי באריך וזוטר קועי לא הוי שינוי ושינוי בטעינת הביצים הוי שינוי ומה שבנתים הוא בספק, ומ"מ חומרת המסורת להוציא מכל ספק, וכן מבואר בטוטו"ד דלפי חומרת המסורת חוששין אפי' למיעוט וכן הובא לעיל מת' ד"ח.

ויש להוסיף דהנה באנ"ז יו"ד סי' ע"ו השיב להשואל דאיך מועיל מסורה דלמא בני תערובת נינהו ומתרץ דבנדמה לגמרי להטהור לא חיישינן דל"ש יעוי"ש, ומעתה כיון דחזינן בחולין ע"ט דסימני קול ואוזן וזנב הוי סימן בבני תערובת א"כ בכל שינוי יש לחוש על בני תערובת ובאמת אותן שאסרו בחרטום שחור זה הי' החשש שלהם דהוי סימן של אווז הבר וס"ל דניכר בסי' א' טמא ולא מהני זוז"ג, והחולקים ס"ל דבעינן דוקא נדמה בעקרי האיברים והב"ש אינו מכריע וגם הפמ"ג חשש על זה וא"כ כל שינוי בזולת אריך וזוטר קועי בכלל החשש של בני תערובות, וא"ש היטיב דברי הצ"צ והח"ס והבי"ש ועוד, אלא דהגה"ק משינאו ס"ל דאפי' אריך וזוטר קועי הוי שינוי אלא כי שם ידעי כי שניהם טהורין.

והפלפול שפלפלת והעלית דהמקשה ס"ל דהוא אווז שברח והתרצן הוכיח מן הביצים שיש אווז שנברא במדבר ובזה באת לבאר דברי הח"ס דכיון שיש אווז שנברא במדבר ע"כ בכל מדברי יש לחוש בשינוי שזהו מה שנולד במדבר, אכן העלית חרס בידך, הרי אתה הבאת מן הרדב"ז דיש תרי מיני שור הבר הא' שברח מן הישוב והא' שנברא במדבר וניכר בהשינוים, ועכ"פ גם הבורח משתנה כמבואר שם, וא"כ ה"נ נימא דבסימני ביצים המבואר בגמ' מוכיח שהוא האווז אשר נולד במדבר אבל זולתו אפי' צוואר ורגלים ארוכים הוא האווז שברח מן הישוב ונשתנה במדבר כמ"ש הרדב"ז דע"י הגידול במדבר ומאכליו שם ועוד נשתנה והארכת בפלפולים לתרץ ולבאר וניתוסף הקושיא ביותר בדברי קדשו של הח"ס דאדרבה היינו בורכי' כי דוקא שינוי בביצים מוכיח שנברא במדבר אבל צוואר ורגלים ארוכים הוא הבורח ונשתנה כדחזינן באריך וזוטר קועי.

אבל דברי הח"ס מבוארים כפשוטם כדאמרן דכיון דע"י שינוי חוששין למין אחר כל שאינו דוגמת אותה שבש"ס אשר לא חששו מ"מ כל זולתה בכלל החשש של מין אחר או עכ"פ בני תערובת והבן, הרי לנו גם דעת הח"ס לחוש בכל שינוי, אמנם בג"ד בכמה שינוים גדולים ובפרט בבנין הגוף ובטבע הוי דומיא דטעינת ביצים ודאי ליכא מסורה.

והנה שוב הקושיא הגדולה אלי על פלפולים כאלה אף טרם נדחו איך על פלפולים של גאוני דורו של מרן הד"ח שהיו קדושי עליון אין לסמוך ולהתיר מגודל חשש פיגל נפש יקרה בע"ט כמ"ש הד"ח, ואיך על פלפולים של פועלי ושכירי דאראג אין לחוש ולהאכיל כל עדת בני בני

תערובת אשר אין לנו בטוחות גם מע"ט ממש לא רק בלי מסורת, וקיי"ל רוב עופות טמאין כמ"ש הבי"ש, מי לא ירא ומי לא יפחד לקבל אחריות על חשבון של פלפולים וחידושים בדור של שכחת התורה, נפלא הדבר ולית נגר ובר נגר דיפרקוני'.

ושפיר אמר לי א' כי תמיה גדולה בעיניו שרואה יראי השם באים לחתונת בנו או בתו ואינו סומך על הקעטערער בהשגחת רבנים ומביא לו מאכלים מביתו והנה הוא אוכל שם בשר מביתו אשר סוד התערובת מונח ביד הגוי ועל הקעטערער יהודי בהשגחת רבנים אינו סומך וחושש אולי עירב מה שאינו כדת ועל הגוי אינו חושש אולי עירב שלא כדת הוי כי דור תהפוכות המה.

ונחזור לענין עוד הביא רא"י מוכרחת דשינוי אינו פוסל דמבואר ביו"ד סי' נ"ב בשם הרשב"א דכל המדברים כבדן ירוק ככרתי והבייתי עפ"י רוב ירוק כביצה ולפעמים ככרתי הרי דכל המדברים יש בהם שינוי ומ"מ הוי מין אחד, והוא רא"י של הבל, דמאחר שהדבר ידוע שהיא טבע המדברים אפי' באותן שיש להם מסורת ולפעמים גם הבייתים הרי שזה בא מאופן הגידול במדבר וכמ"ש הרדב"ז בשור הבר שברח מן הישוב שיש שינויים שנולד מכח הגידול במדבר, ותו הרי כל שכנגדו מדברי מצוי גם בבייתי כמבואר שם הרי דאי"ז שינוי ולא עוד אלא אפי' בנפלה לאור ונמצא ירוק ככרתי לדעת המחבר והש"ך בדליכא ריעותא אחריתי תולין שכן נולד, ועכ"פ מאחר דכלל בכל שכנגדו מדברי הרי מבואר כי מין אחד הוא ונשתנה במדבר והוא ברור ופשוט.

אכן אעיקר הדבר אני תמה והלא לכו"ע יש גדולי עולם שאסרו כל שינוי, וכי הגונים אנחנו להכריע נגדם בראיות הנראית בעינינו מוכרח והרי שלך לפניך.

והנה כפי זכרוני הערוה"ב לא הבין כן בדברי הח"ס ולכן תמה עליו אבל בבי"ש מבואר כן להדיא ודברי הח"ס מיושב כפשוטו והערוה"ב לא תי' הקושיא על הח"ס ובודאי מצוה לברר מקחו של צדיק.

שוב ראיתי אותך נכנס בין ההרים להכריע נגד המביאים רא"י מסוגיא דחולין שקיטנא אריכי שקי וסומקא שריא גוצי וסומקא אסירי והביאו רא"י דבשינוי כל דהו בעינן מסורה חדשה, ונדמה לך כאילו כוונתם דשינוי כל דהו עושהו מין חדש ולכן בעינן מסורה חדשה וע"כ כתבת כי לא ירדת לסוף דעת הגדולים כי לא השינוי עשאו למין נפרד אלא חכו"ל שהיו בקיאים במינים הטמאים ידעו כן מבקיאותם ורק סימני טומאה וטהרה חילקו למינים נפרדים ונדחו דברי גדולי עולם.

אמנם אמת נכון הדבר כי לא ירדת לסוף דעת הגדולים, כי לא זהו כוונתם דחי' קטן משווי למינים נפרדים, אלא כי חומרת המסורת להוציא מכל ספק שאינו דורס מכח המסורת וכיון שמצינו אשר יתכן להיות החי' בין מין טמא למין טהור בחי' קטן א"כ מאי מהני המסורת על החלוק ממנה בחי' קטן דלמא מין אחר הוא וזה טמא וזה טהור, ודאי אמת נכון הדבר כי טומאה וטהרה תלוי בסימנים, אמנם הרי חומרת המסורת הוא דלמא דורס היא ואנחנו לא נדע, ובעינן ודאי אינו דורס, ובחי' קטן עדיין טרם נדע שאינו דורס מחומרת המסורת דלמא מין אחר הוא מאחר שמצינו הטמא והטהור דומים זה לזה רק חי' קטן יש ביניהם.

וכן מבואר להדיא בדברי יחזקאל, ומה שדייק על מ"ש בדברי יחזקאל בארבע סימני טהרה דאין יודעין רק עפ"י המסורה שאלו טהורין והלא ג' סימני טהורין מינכרא להדיא, ואי"ז אלא דקדוקי עניות ופירושי הבל, וכוונתו פשוט בלי עקולי ופשורי דעיקר החילוק בד' סימני טהרה והיינו גם שאינו דורס ולהחליט שיש לה כל הד' והיינו דגם אינו דורס זהו רק ע"י מסורת.

סוף דבר הגדולים אשר הם עמודי הוראה אצלינו כלם חששו בכל שינוי דל"ה מסורת כדברי המהרי"ל כל חד כדאית לי, וכבר אמור דאף המקילין בקאטשינע עופות העיקר אצלם שסמכו על העדות דליכא שינוי כלל, גם סמכו על שכן ונדמה מה שדחה הד"ח ועוד אחרונים, ובעינן הקארניש אמת נכון הדבר שהוא משונה ביותר מכל העופות שיש לנו מסורת, ולא מצאתי בדבריך אלא חלקלקות לשון בהרבות דברים, ואמנם נכון הדבר כי מקום הרגלים משונה, ובליצנות יכולים לדחות אפי' שמש בצהרים - לשון זה שמעתי מפ"ק מרן הק' - גם הכרבולת משונה בקטנו ובעוביו והודו כפות, גם כל בנין הגוף משונה והזנב והחזה והצוואר ועוד, וקשה לטפל בדברי ליצנות והרבות דברים שלא כענין.

ומ"מ פטור בלא כלום א"א בקצה המזלג מ"ש בענין מאלעי ואסיל כי האחרונים לא חששו לדברי הגוים, הנה בצורה הראוי במסורה ודאי אין חוששין לדברי הגוים, אבל בשינוי כל דהו ונדמה לעוף בלי מסורה אף בלי דברי הגוים חוששין כי זהו כל טעם האוסרין בחרטום שחור שחששו על השינוי לבני תערובת מאווז הבר, ובודאי בכה"ג דברי הגוים מוסיף לחשוש כמבואר בת' דברי יואל שחשש לומר שכתוב בעתונים, וכן מבואר בת' מהגרש"ק ועוד הרבה, והכל כפי הענין בדעת של הבדלה, ועכ"פ מאמר שדומה הרבה למלע ואסיל, וכתבת בעצמך כי יש להם שוויון בהדם שלהם (בלאד ליינס) מה שאינו בתרנגולים במסורת אין לך שינוי גדול מזה, ובפרט אם יש לחוש מתערובת והוא ברור מאוד להבקי בדברי הפוסקים ודאי בדין הוא לחשוש ביותר

על כל שינוי כל דהו אשר נדמה להם יותר מבסתמא, וכפי המבואר בת' ב"ש שהביא מחולין ע"ט דאפי' בשינוי הקול יש לחוש.

ומ"ש כי זה בקצה העולם וזה בקצה העולם כפי אשר הוגד לי כתוב בכתביהם כי בערך לפני ב' מאות שנה הביאו אלו העופות בספינות, ובכל אופן האידנא סדנא דארעא חד הוא ולא שייך קושיות כאלו כלל, אמנם תמה אני מנין לך כל דבריהם הלא מאינטערנעט ואך בנוגע להקל אין נאמנות לאינטערנעט כי הכל שם בערבוביא, ולהיתר שפיר דמי לבנות משם יסודות, ואיך יהפכו דבריהם כאופן במיליו.

א) מ"ש לענין קומה זקופה אשר הגה"ק משיניאוו גבי אוואזא הביא מגמ' וכו', תמה אני וכי בכל שינוי צריכין להביא רא' מגמ', שם באותו תשובה הביא הגה"ק משיניאוו עוד שינויים ולא הביא מגמ' רק שאינם כשלנו, וה"נ יש שחוי הראש ויש שאינם שחוי הראש ומ"מ אין זקיפת הראש בולט ואלו זקיפת הראש משונה מכל התרגולים, ומה שהביא ממה שהם עזים זהו הבל זה שייך באדם אשר השחי' הוא ברצון מטעם הכנעה והזקיפה ביותר הוא ברצון מטעם עזות, אבל אם יהי' באדם מהות ראשו זקוף ביותר מכל אנשים נברך עליו ברוך משנה הבריות, והקארניש מהות ראשו זקוף באופן אשר לא מצאנו בתרגולים.

ב) מעל לעינים בולטות כמין עצמות כמו אדם זועף, וע"ז הביא לדחות כי מצינו בתרגולים שהם עזים, והנה זה אתיא כמ"ד הודו וכוש בהדי הדדי הוי קיימי, מה ענין הודו לכוש נבדוק התרגולים אם יש להם מעל לעינים עצמות בולטות וכי כל אדם עז פנים יש לו עצמות בולטות מעל לעיניו, אחר המחילה אין אלה אלא דברי בלבול.

ג) הכרבולת משונה, ומרבה קושיות היכן כתוב מצח והיכן כתוב שפיטצען והיכן כתוב עד כמה שכרה וכו' והרבות דברים ופלפולים, ולשיטתי' הוא דאזיל כל שינוי נחזי בספר היכן כתוב, ואין אלה אלא דברי בלבול, נביא תרגולים במסורת בכרבולת שלהם ונביא קארניש בכרבולתה ואם מקומה במקום הראש משונה ומהותה וצורתה משונה הוי שינוי ומהו הפי' היכן כתוב, ושינוי אחת אשר לא הביא בעל הקונטרס ידעתי ממה שגילה שהודה קצת כפות וכ"כ בקטנות הכרבולת אם יש להם שם מיוחד פיקאמ"ב, והיינו שקטן ביותר מתרגולים במסורת בודאי בכלל השינויים, ועיי' באה"ע סי' י"ז ססי' כ"ד דפליגי בכמה סי' אמצעים אי הוי סי' מובהק ביותר ומבואר שם בפת"ש דעכ"פ במקום א' כמה סימנים אמצעים בודאי הוי סי' מובהק ביותר, וראיתי באיזהו מקומן

באחרונים שהביאו ענין זה לגבי שינויים והרי בכרובולת גופא יש בה כמה שינויים מהתרנגולים במסורת ובודאי הוי שינוי גדול.

(ד) הכנפים הם במקום גבוה יותר מהרגל וגם אינם מהודקים כ"כ בהגוף, וכתבת אדרבא זה מתאים לתרנגולת מכל דברך ניכר הטעות בכוונת הדברים מ"ש גבוה היינו סופן של הכנפיים ומ"ש שאינם מהודקים היינו באופן שמונחים על הגוף וע"כ כל דברך שלא מענין.

(ה) הנוצות הם קשים ביותר, יש להרחיב הדבור בזה וכו' הרחבת הדיבור לא ידעתי מה ענינו לא מצאתי בכל הרחבת הדברים לא דבר ולא חצי דבר בקושי הנוצות של תרנגולים במסורת, וניחזי אנן במימוש הנוצות בתרנגולים במסורת ובמימוש הנוצות בקארניש ואם קשין ביותר מסתבר דחזי לאיצטרופי עכ"פ לכל השינויים.

(ו) יש מרחק גדול בין הרגלים, ומ"ש דרכן של בעלי בריאות בשר שרגליהם מרוחקת קצת גם זה הבל דאינם מרוחקים בעצם יותר מכל הרגלים אלא שקשה להדקן אבל בודאי מקום הרגלים בכל אדם שווה וגם בארעד ראק הוא עוף השמן ואין רגלים מרוחקים.

והנה ברגלים מרוחקים מלבד עצם השינוי יש לחוש ממה שנדמה בזה למאלעי ואסיל ובאמת גם בנין הגוף משונה ונדמה למאלעי ואסיל וגרע מחרטום שחור כי שהוא מעקרי האברים דהמקילים בחרטום שחור טענתם שאינו מעקרי האיברים כמ"ש בדברי דוד.

(ז) חרטומו קצר ועב יותר הבאת מהא דאריך קועי' וכו' הנה מצד עצמו הי' מקום לומר כן אבל מצד הדמיון למאלעי ואסיל לא גרע מחרטום שחור ועכ"פ ודאי דעכ"פ חזי לאיצטרופי ואריך קועי' בגמ' לא הי' רק זאת ובכמה שינויים מסתבר דחזי והעיקר מצד הדמיון לאסיל ומילע.

(ח) תחת נוצותיו הקשים אין נוצות רכים, ודחה ממה שאבותינו ספרו לנו איך טרחו בהסרת הנוצות לא ידעתי מה ענין זה לזה אם הנוצות רכים במשמש אי"ז סתירה לקושי מריטתם

(ט) הזנב נוטה כלפי מטה, הנה כפי ידיעתי ממי שהי' לו קארניש וגם לעגהארען הנה בנין הגוף בתרנגולת מתעגל כלפי מעלה וע"כ הזנב נוטה למעלה משא"כ בקארניש שהגוף אינו מתעגל למעלה ממילא הזנב למטה.

והנה כל האמור ליתר שאת, אבל ודאי ידעתי כי בנין הגוף משונה מתרנגולים במסורת, ונדמה למאלעי ואסיל וגם הברוילער דומה להם בבנין הגוף, והנה גם המקילים בשינויים לא הקילו אלא כאשר כל הגוף גדול יותר או כביר ביותר כי דרך הבע"ח להשתנות כפי המדינה והאקלים, אבל

בשינוי אבר אחד לא הקילו כמבואר בת' מהרי"א הלוי קכ"ח והערוגת הבושם בד"ת הקיל מטעם שכן ונדמה, והד"ח ועוד אחרונים דחו ההיתר של שכן ונדמה, ומהרי"א סמך בעיקר בשביל המסורת שסמך על עדות המסורת אבל בכה"ג בשינוים כאלה ונדמה למאלעי ואסיל וליכא שכן ונדמה בפשטות ליכא למ"ד להקל.

ומ"ש כי השערי צדק הכשיר מחמת השם תרנגולים אמנם מקור מקומו כי בג"ס וגם לא ראינו דורס אינו רק מחומרת המסורת סגי בחכם הבקי בשמותיהם ולא בעינן בקי בהן, אמנם מהו זה חכם הבקי הלא כל תינוק ותינוקת יודעין השמות, ותו דמנין לנו באמת כי שם שקורין הוא שמה באמת, אבל הדבר פשוט כי ד"ת עניים במק"א ועשירים במק"א, ורואים בדבריו כי סמך הרבה על ת' מהרי"א ושם מבואר זה הסברא דבג"ס ולא ראינו דורס אין חוששין על שינויים קלים אשר חשב שם אבל שינויים גדולים וגם שינויים הנדמה למאלעי ואסיל ודאי חיישינן.

נוסף לזה העיד יהודי ת"ח אשר גודל קארניש וכל ביצותיהן כד כד וזה א' מן הטעמים בצ"צ לאסור הבר אווזא וכ"כ בפרי תואר סי' פ"ו דאי ליכא קבלה חזקה או שיש לחוש לתערובת של טמא אסרינן העוף וביציו, וא"כ ודאי אזדא לה היתרים של מהרי"א והשערי צדק, וכ"כ בצ"צ סי' כ"ט בזה"ל ולא מיבעיא אם יהיו בודקים בביצתו וימצאו שאין ראשם אחד חד ואחד כד וכו' כמו שיש בביצים של בר אווזות שלנו וכו' פשיטא שהן אסורין דכל שלא נמצא להם כך ודאי דמן מין טמאים הם, עכ"ל.

אבל כ"ז אך למותר כי חלילה לנו להקל בשינוים בכלל, וזאת היא פירותי של דרכי אבותינו של שוא להיות מקלם יגיד להם אשר לא שערום אבותינו.

גם כל הפלפולים במהות המסורת ראיתי הרבה דברים מבולבלים, גם נגד ת' גורן דוד יצאת בכותבת הגסה כאילו בן גילך, ולא ראיתי לנכון ליכנס בפלפולים, כאילו הדבר תלוי בפלפולים, והי' מהראוי לברר מקחו של צדיק בעל גורן דוד, אמנם נלאיתי להאריך עוד ואולי עוד חזון למועד בעז"ה.

ובעיקר הדבר אי"צ לפלפולים דעכ"פ לכו"ע בעינן כדברי הרמב"ם והמחבר שיהי' דבר פשוט באותו מקום שהוא עוף טהור ודבר פשוט היינו בלי פקפוק באותו מקום דפקפוק הוא היפך הפי' המלות של פשוט וגם ברור שיהי' דבר ברור דלא שייך לספק בהל' כי הספק אינו פשוט והבא להעיד על מקום שאכלוהו למותר לפלפל דבעינן עדות ברורה [ויש אחרונים שפקפקו אי מהני עדות בכתב יעוין בד"ת] על הצורה אשר הנדון עלי' בבירור ולא מספק, ולא אמרינן שמא קא גרים

אשר קרא שמה קארניש רק על הצורה אנו דנין, ובפרט במקום שרבו בני תערובת בשם קארניש וגם זה ברור דמאחר דכל שינוי פוסל פשוט כדברי המהרי"ל דבעינן בר סמכא דודאי דייק שפיר ובקי להרגיש כל שינוי וחזי מאן דאסהיד עלה, וגם לולי דברי המהרי"ל הוא פשוט מצד השכל והנסיון שראינו המבלבלים בזה, והעיד הנסיון כי רבו המעידין על הקארניש ולא הי' אלא ברוילער שקראוהו קארניש.

ולא ראיתי בכל דבריך מהחל ועד כלה עדות ברורה מי שראה הקארניש שנתברר כדין שהוא קארניש המקורי בצורתה והי' מנהג פשוט באיזה מקום ביהודים מדקדקים בכשרות שאכלוהו בפשיטות, ובת' אבני חן כתב קארניש רגיל והקארניש הרגיל הוא בן תערובת, ומ"ש כי הגרשו"ו זצ"ל ראה הקונטרס לא מצאנו בדברי תשובתו הסכמה על קארניש רק הסכמה שיש תערובת גדולה בהרכבות ויש חשש מאכלות אסורות וצריכים לתקן, ואת זה השלכת אחרי גיווך וקראתיו הוצאת לעז, ואת מה שלא כתב דנת להסכמה, וכי לזה יקרא מסורת, ותו הרי בית דינו של שמואל קיים והקארניש אצלם בלי מסורת, והבי"ד אשר גבו עדות על הקארניש כבר כתבתי במק"א אשר לא הי' כדת של מסורת ולא הי' קארניש המקורי רק כי גוי המוכר אמר שהוא ארגינעל, כן אמר לי בפ"י האיש אשר הביא הקארניש, ואמר לי בעצמו כי מן הסתם לא הי' מקורי כי אינו בנמצא.

ולא אמור רבנן בכפילא, ותמה אני כתבת שאין אתה מטפל בקובצים רק ההכרח לא יגונה ואותו הקונטרס העוף מה נשתנה בזה הכרח יותר מכל דברים מבוארים בזה הענין, ובעל אחריות בעוסקו להכריע להקל בפשיטות דבר השנוי במחלוקת צריך לשקול היטיב כל הצדדים בלי נגיעה, והכרעה מבלי החיקור בדברי האוסרים אינה אלא פטומי מילי.

האמת כי גם בברוילער גופא יש לדון טובא בשינוים ממה שהי' ומכל עופות אחרים לעגהארען ובארעד ריאק וראד איילען כל בנין הגוף, וזה ראיתי בעצמי כי בנין הגוף משונה מבארד ראק וראד איילענד ולעגהארען, גם הרגלים נתקצרו ממה שהי' ועוד.

ובעיקר הדבר לא רק על חומרא דרש"י במסורת הנדון רק על ריבוי ההרכבות בהרכבות והזרעה מלאכותית גם לרמב"י כמ"ש דאם לא נתברר האם בג"ס כתב הבי"ש כי רוב עופות טמאים ולא צירף אפי' לס"ס, גם הגרשו"ו בעצמו מתאונן על זה, ויפלא הדבר הפלא ופלא בענין מסורת הקארניש אשר מהגרשו"ו אין אומר דבר רק בת' אבני חן מזכיר קארניש רגיל מועיל זה לקבוע מסורה ובענין ריבוי הרכבות לשבח אשר כל המכתב מדבר מזה, והגרשו"ו מתאונן כנגדו ותובע לתקן זהו כמאן דליתא, וכל האומר מוציא לעז הוי, איך יהפכון הדברים כאופן במיליו,

ובאופן אשר ההרכבות ניכרין אזדא לה כל ההיתרים, וכבר כתבנו מזה הרבה ולא אמור רבנן בכפילא.

ורואין בחוש התגברות השטן חוץ מגדרי השכל אנשים המדקדקין בקלה כבחמורה ואינם סומכין על השגחות והרכבות אשר הוא בסודן של גוים שני קאמפאני'ס ומתחדש יום יום סומכין על משענת קנה רצוץ, ולא עוד אלא שלוחמין שלא לתקן וכאילו כבוד אבותינו ורבותינו דורשים, ונהפוך הוא, דכל המשכיל בדברי המתירים בעין האמת רואה היתרים שדופות קדים והכחשת שמש בצהרים, והמכחיש את המפורסם מוכחש מהכל, ותחת אשר לומר כי לא הי' בימי אבותינו ורבותינו, והאמת כן הוא כי מתחדש מיום אל יום ועד תשמ"ד הי' הרבה קאמפאני'ס, וגם עיקר התערובת הי' הזכר ולא הי' ניכר, ואולי אבותינו ורבותינו עמדה להם זכותם שהגיע לידם מה שלא היה בה פקפוק כ"ש, ועוד זאת תחת אשר לפרסם האמת אשר רביה"ק לא אכל מזה העוף כלל והדור תהפוכות לוחמין להוציא לעז על אותו צדיק שאכל בהיתרים דלית בהו מששא ובזה באים להכשיר בלי טוטו"ד.

ולא מצינו היתרים כאלה על קורי עכבוש בשביל שאכלוהו, כל מה שמצינו היתרים שלא להוציא לעז הם המיוסדים על אדני פז ולא היתרים על אדני שוא וכבר הארכנו בזה, גם בתרגולתא דאגמא לא מצינו שימציאו היתרים ורק רביה"ק מתרץ שלא הי' מקודם, וכן מתרץ בבית שערים, ואילו בדרכי רבינו הולכים הי' להם לילך בדרכו הקדוש ולתרץ אשר לא הי' כן בימיו, והוא הקדוש לא אכלו כלל, אבל נהפוך הוא מחפשים עדות שוא להוציא לעז על אותו צדיק ולבזותו בתכלית הבזיון וללעג ולקלס, ומטילין אימה על הצבור שלא לשם שמים למנוע כל בית ישראל אכילה בטהרה, ולא עת האסף פה חומר העוון בזה, ועצם הטלת אימה על הצבור שלא לש"ש פחד נורא העונש בר"ה י"ז, ובפרט לפגל כל בית ישראל וכו' רחמנא לשיזבן גם מסלפין תילי תילים של הלכות ותורה חדשה מאתם תצא, וזהו ממש עקירת התורה, וגם מצערים את הציבור נורא ואיום, ומצד אחד עושים חסד ומצד השני מצערים את הציבור נורא נוראות המבקשים אכילה בטהרה בלי פקפוק ומונעים בכל כחם לתקן, ומבואר בת' רשד"ם כי לקלקל הנהגת הצבור חמור מעווע"ז וכל הנוגע בדרכם נלכד בחמורות.

ומי הרשה אותם לכפות כל הציבור לדעתם, וישנם ת"ח גדולים מהם בחכמה וביראה ובטלים בתכלית הביטול לדעת רבינו הק' יותר מהם ומצטערים לתקן לשלוחי השטן ומונעים ולוחמים

שלא לתקן, אי' השכל הגוזר ואי' הרחמנות על כל המצטערים בצדק על המטילים אימה על הציבור שלא לש"ש ואין מניחים שום תיקון.

ועיי' בשע"ת להרר"י ש"ג סי' קס"ה בביאור עונש המטיל אימה על הציבור שלא לש"ש שאין לו חלק לעוה"ב מחמשה פנים, והאחד הוא כי הוא מצער את הציבור בהטלת אימתו ונאמר לא תונו איש את עמיתו והוא על ענין הצער בדברים וכו', עכ"ל.

קשה להאריך עוד כי הנסיון הוכיח דאפי' חכמת שלמה אינו מועיל בזמן שניתן רשות להשטן להתגבר בכל כחו, וכ"כ העמדין בתורת הקנאות, וכבר כתבתי מזה די והותר למבקש האמת רק היות שיצאת בעט סופר וחלקלקות לשון בצורה של לומדות נפלא עושה מלאכתך באמונה להרב מדאראג וההמון יחשבו כאילו נדחו המתירין בטענות נכוחות חשבתי כי לא עת לחשות, ובמקום שיש חילול השם אין חכמה ואין עצה ואין תבונה, וכבר אמור כי התורה שבחה את שבט לוי ואת אחיו לא הכיר, ע"כ באתי בקצה המזלג להשיב על דבריך, והרבה הרבה יותר ממה שכתוב כאן יש בענין.

ותקותי חזקה אשר תדין אותי לכף זכות כי חלילה לי לזלזל בכבודך ולפגוע בך אישית ולסור מידידות עוז אהבה אפי' כמלא נימא, אבל אהבת הבורא ותורתו הקדושה מתגבר על כל אהבה ומחויבים אנחנו למסור כל אהבה להבוי"ת כמ"ש באוהחה"ק עה"פ ואהבת את ד' אלקיך יעו"י"ש, ולמסור נפשינו על אמיתות התוה"ק ולהציל רבים מעוון, ובמקום שחייבה התורה ללחום בכל עוז להציל התורה מסילופה ואת הרבים מפיגל ע"ט מי שרוצה עכ"פ להינצל וכפי המבואר באחרונים דמי לערקתא דמסאני דמחויבין למסור נפשו עלי' וכעת כזאת קשה לכלכל הקולמוס, ובזה אשים קנצי למלים.

יום ה' לסדר הנני נותן לו את בריתי שלום שנת תש"פ לפ"ק

ידידך עוז אפרים צבי שמילאוויטש